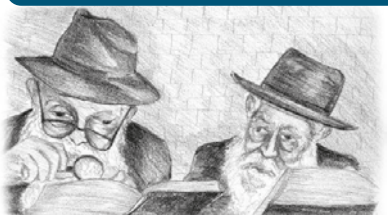
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת אמור ■ י"ב אייר ה'תשפ"ג ■ 03.05.2023 ■ גליון מס' 733

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

"שכינה עמהם"

/ הרב יוסף גערליצקי - רב מרכז תל אביב
ושליח הרבי מליובאוויטש לתל אביב-יפו

"בל"ג בעומר כידוע, חל יום ההילולא של התנא האלוקי הגדול רבי שמעון בר יוחאי (רשב"י).

רשב"י ביקש שיום זה יהיה יום של שמחה לכל יהודי ויהודי בכל מקום ובכל זמן. מובן שיום זה, בו חוגגים כל בני ישראל את שמחתו של רשב"י, הינו מועד מתאים ללמוד מדברי תורתו של רשב"י, הוראות בעבודת ה' במעשינו ועבודתנו. אחד ממאמרי רשב"י הוא: "בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה, שבכל מקום שגלו - שכינה עמהן. גלו למצרים - שכינה עמהן.. גלו לבבל - שכינה עמהן...".

נשאלת השאלה, הרי כדי לשמור ולהגן על היהודים בגלות - ואף כדי להוציאם משם בבוא העת, די לכאורה שהקב"ה יישאר כביכול בשמים ומשם ינהל, ינהיג וישגיח על העולם כולו ועל בני ישראל בהשגחה עליונה. מדוע הוא בעצמו גולה עם בני ישראל? על כך אומר רשב"י, חיבתו של הקב"ה לישראל היא כזו שאי אפשר כלל שעם ישראל יימצא בגלות והקב"ה כביכול יהיה במצב של חרות. לפיכך, שרוי הקב"ה בכבודו ובעצמו, כביכול, בגלות, ולא רק שהגלות של ישראל מצירה לו, אלא שהוא "עמהן" ממש, עם כלל ישראל ועם כל אחד ואחד מישראל בכל מקום שהוא נמצא בו בגלות, בין בחו"ל בין בארצנו הקדושה, ועד ליהודי הנמצא בפינה נידחת כלשהי, ברוחניות ובגשמיות. ויחד עם בני ישראל גם הקב"ה מצפה ומשתוקק לגאולת ישראל, גאולת הכלל כולו וגאולת כל פרט וכל יחיד שבו, שאז יצא הקב"ה מן הגלות יחד עם כולם ועם כל אחד מהם, כפי שכתוב "ושב ה' אלוקיך את שבותך" בביאת משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

אחת ההוראות אותן עלינו ללמוד מן האמור:

יש הטוענים כי מאחר ומצבנו הוא, כמתואר בתורה, "אתם המעט מכל העמים", יהודים הם מיעוט, וגם היהדות נמצאת במצב של "מיעוט" כאשר הגלותיות שולטת בכיפה, וישנם ניסיונות וקשיים בקיום תורה ומצוות כראוי, אם כן - טוענים הם - כיצד אנו נדרשים ללמוד תורה ולקיים מצוות, מבלי להתחשב כלל בהפרעות של העולם?

על כך התשובה: אל תיראו! "שכינה עמהן", הקב"ה נמצא לצדו של כל יהודי, "בכל מקום שגלו". בכל מצב ובכל סיבה שבה שרוי היהודי, ואפילו כשהוא בודד ויחיד בכל סביבתו - לאמיתו של דבר אין הוא בודד כלל, כיוון שהקב"ה נמצא אתו. כשיהודי מחליט ללכת בדרך ה' "לעשות צדקה (=מצוות) ומשפט" (=תורה) - אין דבר שיוכל למנוע, חלילה, ממנו מלבצע את ההחלטה הזאת.

זו גם משמעות מאמר חז"ל על הפסוק "ושכנתי בתוכם - בתוך כל אחד ואחד" כלומר - השכינה האלוקית נמצאת בנפשו פנימה ובעומק לבו של כל יהודי גם בזמן הגלות ומשפיעה עליו. כתוצאה מכך מסוגל כל יהודי להגיע לידי כך שכל מעשיו, דיבוריו ומחשבותיו יהיו ממולאים ביהדות - שכן אין דבר היכול לעמוד מול עוצמת ההתגלות האלוקית שבלבו של כל יהודי.

התופעה הזו מתחזקת במיוחד על ידי לימוד התורה שעליה נאמר: "תורה ציוה לנו משה, מורשה קהלת יעקב", התורה ניתנת בירושה לכל אחד מישראל מיד עם היוולדו. ומאחר שביחס לתורה נאמר: "ויקחו לי"- "אותי אתם לוקחים" (ראה תניא פרק מ"ז), הרי שעל-ידי לימוד התורה הנמצאת בירושה אצל כל אחד מישראל, מתגלה השכינה האלוקית, וגילוי זה גורם לכך שיוכל בקלות יתר להתגבר על קשיים והפרעות, מתוך זריזות ושמחה וכתוצאה מכך יזרז עוד יותר את הגאולה העתידה שעליה נאמר: "ציון במשפט (=תורה) תפדה, ושביה בצדקה", שאז, "בשוב ה' את שיבת ציון", תהיה שמחה אמיתית - "אז ימלא שחוק פינו", "ושמחת עולם על ראשם".

במיוחד הדברים אמורים ביחס לילדי ישראל. בגאולה הראשונה, יציאת מצרים, נאמר: "הם הכירוהו

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

קידוש השם
"קידוש השם" כפי שהוא שגור בלשון העם וכן צרוב בתודעת הציבור הוא...
המשך בעמ' 2

ונכרתה הנפש
כחלק מהאזהרות שהזהירה התורה את הכהנים, על מנת שישמרו בכך...
המשך בעמ' 3

שו"ת קיץ
אני אלמן שגר לבדי ואני מסופק איך להתנהג בהדלקת נרות שבת כשאני מעוניין לקבל את השבת מוקדם?...
המשך בעמ' 4

סיפור לשבת
מנפלאות הבורא
סיפור על השגחה פרטית מופלאה, כפי שסופר מפי הרב חיים זאיד הי"ו...
המשך בעמ' 4

שביבים
- כשיש אהבה בלב
- תפילה בחברת בעל מידות נעלות
- השפעה רעה על תפילין...
- הנערה שהסכימה לוותר
- אבא ניגש אל הקופה...
- כאשר יהודי עושה למען הקהילה...
- מאזהרות התלמוד

המשך בעמ' 6

השפעת המועדות
"יום הכיפורים הוא מקרא קודש יהיה לכם ועיניתם את נפשותיכם...
המשך בעמ' 9

אל ישאל צדכיו בלשון אדמית
בגמרא: לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמית דאמר רבי יוחנן כל...
המשך בעמ' 9

תחלה". כך גם בגאולה העתידה שעליה נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים - אראנו נפלאות" יהיו ילדי ישראל הראשונים להפגין בקומה זקופה את החירות האמיתית של עם ישראל. כדי להגיע לכך, עלינו לעשות ככל שביכולתנו, כדי למלא את נפשם ואת זמנם בלימוד התורה ומעשים טובים וע"י כך יזרזו את ביאת המשיח במהרה בימינו ממש.

(נערך משיחת קודש של הרבי מליובאוויטש)

קידוש השם

/ הרב יעקב הלוי פילבר

"קידוש השם" כפי שהוא שגור בלשון העם וכן צרוב בתודעת הציבור הוא קשור עם המוות, וכך מפרש ספר החינוך [מצוה רצו] את הכתוב בפרשתנו: "ונקדשתי בתוך בני ישראל" - "שנצטווינו לקדש את השם . . . כלומר, שנמסור נפשנו למות על קיום מצות הדת". והוסיף שם ספר החינוך והסביר: "כבר קיבלו חז"ל שלא נאמר מקרא זה בכל ענין ועבירה, ומפי הקבלה אנו חיים בכל דברי התורה, ובפירוש אמרו ז"ל: כי שלש מצות הן שחייב האדם שייהרג ואל יעבור בהן לעולם, והן: עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים". ומדבריו משמע כאילו קידוש־השם קשור למות ולשלש העבירות בלבד, אבל מפשוטו של מקרא ומסמיכות הכתובים: "ושמרתם את מצוותי ועשיתם אותם" להמשך: "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל" למדים אנו שקידוש השם וחילולה חילולו קשורים לכל התורה כולה, ולא רק למותו של האדם אלא בעיקר גם בחייו.

וכך מובא בתנא־דבי־אליהו־רבה [פ' כח]: "ואהבת את ה' אלקיך - שאתה תהא מאהב שם שמים על הבריות, שתהא יודע דברי תורה, תהא קורא ושונה בדברי תורה, ותהא משאך ומתנך עם בני אדם באמונה, כדי שיהיו הבריות הרואים אותך יאמרו: אשרי פלוני שלמד תורה, כמה נאים מעשים שלו, כמה יפים דרכיו, אוי לו למי שלא למד תורה, העבודה שאנחנו גם כן נלמוד תורה ונלמד לבנינו תורה, ונמצא שם שמים מתקדש על ידו ועליו הכתוב אומר: 'ישראל אשר בך אתפאר'. אבל בזמן שאדם קורא ושונה בדברי תורה, ואין משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הן אומרים עליו: ראו איש פלוני שלמד תורה, כמה רעים מעשיו, כמה מכוערים דרכיו, העבודה שלא נלמוד תורה ולא נלמד את בנינו תורה, ונמצא שם שמים מתחלל על ידו, ועליו הכתוב אומר: 'ויחללו את שם קדשי, באמור להם עם ה' אלה ומארצו יצאו' - ולא ניתנה התורה אלא על מנת לקדש שמו הגדול".

קידוש השם וחלילה חילולו אינם מצטמצמים ביחסים שבין אדם לאדם בתוך כנסת ישראל בלבד, אלא הם חלים גם ביחסי ישראל עם אומות העולם גם בהם יש משום קידוש השם או חלילה חילולו: אבות האומה נחשבו למקדשי שם שמים מפני התנהגות המופת שלהם כלפי הנכרים, "אברהם אבינו בשעה שיצא להרוג את המלכים, בחזירתו יצא מלך סדום לקראתו, והיה כמדומה למלך סדום שאברהם לא יחזיר כלום, והיה מבקש ואומר לו לאברהם: בבקשה ממך, 'תן לי הנפש והרכוש קח לך' מיד 'ויאמר אברהם . . . הרמותי ידי אל ה' . . . אם מחוט ועד שרוך נעל. . .'. כבר נשבעתי שלא אקח כלום. באותה שעה קידש אברהם את שמו של הקב"ה, ועמד והחזיר את כל רכוש סדום ועמורה". [שם, פ' כה] ולעומת זאת מסבירה הגמרא מדוע נמנע יהושע מלהכות את הגבעונים? מפני שבועת הנשיאים. ושואלת הגמרא: האם חלה עליהם השבועה כלל והרי כיון שאמרו להם 'מארץ רחוקה באנו', ולא באו, כיון ששיקרו לא חלה עליהם שבועה כלל. אלא מדוע לא הרגום? משום קדושת השם. ואין כוונת הגמרא שעל ישראל לכלכל מעשיהם כדי להיראות יפה בעיני הגויים, אלא שעליהם לקיים התחייבות שקבלו על עצמם, גם אם הגויים מצדם השיגו את ההתחייבות במרמה. מצות קידוש השם שהיא מהמצוות החשובות והיסודיות ביותר, יש לה בתקופתנו חשיבות נוספת, במיוחד כשחלקים לא מבוטלים בחברה הישראלית של עכשיו עומדים בפני אובדן דרך, מגששים באפילה ומבקשים תשובה יהודית למסגרת החיים שלהם, יש בכל מעשה או מחדל של הציבוריות הדתית ככלל וכל אדם דתי כפרט, משום קידוש השם או חלילה חילולו, על כן שומה עלינו לדקדק יותר במעשינו ולבדוק אותם לא רק לגופם, אלא גם לפי ההשלכה שלהם על כלל הציבור בישראל.

ונכרתה הנפש

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ א"מ, רות ב"ר חיים יהודה ע"ה

כחלק מהאזהרות שהזהירה התורה את הכהנים, על מנת שישמרו בכך מלפגום בקודש. ישנם עונשים מדורגים הבאים עליהם, כפי חומרת חטאם. והדבר אף מסור לבתי הדינים שבישראל, לדון אותם על כך[1].

אך מעל כל העונשים שישנם, בולט עניין 'הכרתת הנפש' הבאה לרגלי חטאים ופגמים בקודשים. כאשר הכהן הינו טמא בטומאת הגוף, ואוכל למרות זאת את הקודשים בטומאתו. והתורה אף הזהירה אותם על כך, שלוש פעמים כשעונשו בצידו[2].

עניין כריתות הנפש בא דווקא כאן, 'מידה כנגד מידה' - שכן 'הדם הוא הנפש'. וכאשר הכהנים אוכלים את חלקם בקורבן, זה המשך כפרת הדמים שעל המזבח. שהכוהנים אוכלים - והבעלים מתכפרים בכך[3]. ואם הכהן הינו טמא, הוא גורם לפגם בנפש החוטא שהקריב את הקורבן - שאין מנוח לנפשו. ואף הכהן מדמה בנפשו, ששלום יהיה לו באכילתו זו.

על כן באה התורה ומזהירה את הכהנים, שלא יעשו כן. וכל אכילה שכזו במזיד, תביא להכרתת נפשו של הכהן האוכל בטומאה את הקודשים.

למרות זאת אין כאן כריתה מוחלטת[4], שאין אחריה תקווה חלילה. שאמנם עונש זה יבוא לכהן, בכל מקום אליו יברח או ינוס[5]. אך יישאר לו חלק גם בעולם הבא, ככל שאר ישראל הזוכים לכך. שאין כריתת הנפש אלא בחלקה הבהמי, ואילו החלק העליון של נשמת האדם - לא נכרת הוא לעולם.

ובסוף הפרשה שבה התורה ומזכירה את עונש הכרת, לאדם אשר מגדף את אלוקיו[6] - כדרך שעשה בן האשה הישראלית. בכדי להגדיש את ההבדל שבין המיוחסים שבישראל, לאלו אשר אינם. ואף אם הם יתגיירו[7], לא יצליחו לרומם את נפשם[8].

ועל כן אנו קוראים פרשה זו, בסמיכות לל"ג בעומר - יום שפסקו בו תלמידי רבי עקיבא מלמות[9]. ועלו והתעלו חמשת תלמידיו יחד עמו, בהקמת עולם שלם - היא התורה שבע"פ[10]. בכדי לומר לנו שאין הדבר תלוי אלא בנו, כשאף מי שנכנס והצטרף לעם ישראל - יש בידו לזכות לחיי עולם. כדוגמת בני הגרים - רבי עקיבא, ורבי מאיר תלמידו[11]. אך כל זאת רק אם יכשירו עצמם לכך, ויזהרו מלפגום בנפשם. שלא כדרך שעשה דואג האדומי, שאיבד בכך את עולמו[12]. הגם שהיה אביר הרועים, וראש הסנהדרין[13].

כך שעלינו לדרוש את טובת האחר ולרצות בטובתו, יחד עם הגדלת שם ה' בעולם וייחודו עלינו. ובכך נביא לידי תיקון את מה שפגמו בו תלמידיו הראשונים של רבי עקיבא - כשלא נהגו כבוד זה בזה. ולא חסו איש על נפש חברו, ככהן האוכל קורבן כפרה בטומאה. ומאידך נגדיל תורה ונאדירה, במסירתה לכל ישראל. ובכך נראה כיצד שם ה' נקרא עלינו, וכל איש ישראל - אחד הם. וזוהי נשמת כלל ישראל, הנמצאת בחלקו של כל אחד מישראל.

דברים אלו נכתבו על פי מה שמצאנו בכתובים[14], במחברתה של אמי מורתי ע"ה. וכך היא כתבה על עניין הכריתות המופיע בפרשתנו -

"השארות הנפש:

מכלל לאו אתה שומע הן. מהעובדה שאנו לומדים שיש כרת בנפש אנו לומדים שיש השארות הנפש. אבל מה פירוש כרת בנפש? הרי לא יתכן דבר כזה כי הנפש קיומה לעד, לפי שנשמת האדם נר ה' אשר נופחה באפינו מפי עליון. אלא הכוונה שהנפש שהיא הדרגה העליונה נכרת ממנה משהו והיא יורדת בדרגתה. כענין שכורתים ענף מאילן - מהשרש".

ויהיו הדברים האלו לעילוי נשמתה הטהורה, כשהראתה לנו בחייה כיצד ניתן לשמור על כבוד הבריות. כששמרה לשונה מדבר רע על האחר, וראתה בעין טובה את העומד למולה. וכפי שהעידה על עצמה בסוף ימיה - 'לא עשיתי רע לאף אחד, לא פגעתי באיש'. וכך גם שמענו בימי השבעה, מפי מי שהיה מורה הנהיגה שלה. שלא הסכימה לשמוע רע על האחר, והסיתה את נושא השיחה כל אימת שהיה בה דבר לא טוב. ובכך נזכה לשוב ולהתאחד כל ישראל האחים, להיות כעם אחד החפץ איש בשלום רעהו - לטובה.

1 - **אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל** להזהיר בית דין על הכהנים (ת"כ) - רש"י ויקרא כא, כד

2 - **כל איש אשר יקרב** אין קריבה זו אלא אכילה וכן מצינו שנאמרה אזהר' אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה בכל קדש לא תגע (ויקרא יב) אזהרה לאוכל ולמדוה רבותינו מגזירה שוה (זבחים מח) וא"א לומר שחייב על הנגיעה שהרי נאמר כרת על האכילה בצו את אהרן שתי כריתות זו אצל זו ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה וכן נדרש בת"כ וכי יש נוגע חייב א"כ מה ת"ל יקרב משיכשר להקרב שאין חייבין עליו משום טומאה אלא א"כ קרבו מתיריו ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה כבר נדרשו במס' שבועות אחת לכלל ואחת לפרט וכו' (שבועות ז) - שם כב, ג

3 - דתניא (שמות כט, לג) 'ואכלו אותם אשר כפר בהם' מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין - פסחים, נט:

4 - אבל כל ישראל, אפילו חייבי כריתות ומיתות ב"ד, אינו נכרת רק נפש הבהמיית שלהן אבל הנשמה העליונה שבהן, המחיה את הכל, נצוץ אלהי הוא, ואינו מקבלת כלייה - תפארת ישראל סנהדרין פרק י', משנה א

5 - **ונכרתה וגו'** יכול מצד זה לצד זה יכרת ממקומו ויתיישב במקום אחר ת"ל אני ה' בכל מקום אני - רש"י ויקרא כב, ג

6 - **ונשא חטאו** בכרת כשאין התראה - שם כד, טו

7 - **בתוך בני ישראל** מלמד שנתגייר - שם, י

8 - **ויצא בן אשה ישראלית** (ת"כ) מהיכן יצא רבי לוי אומר מעולמו יצא - שם

9 - אלו הוזכר כאן שכלם מתו מפסח ועד עצרת וקבלה ביד הגאונים ש**ביום ל"ג בעומר פסקה המיתה** ונוהגים מתוך כך שלא להתענות בו - המאירי יבמות, סב:

10 - אמרו, שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. והיה העולם שמם, עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם, רבי מאיר, רבי יהודה, רבי יוסי, רבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה - יבמחות, סב:

11 - רבי עקיבה בן יוסף קבל מרבי אליעזר הגדול, ויוסף אביו גר צדק היה. ורבי ישמעאל ורבי מאיר בן גר הצדק קבלו מרבי עקיבה - רמב"ם, הקדמה למשנה תורה

12 - **ושמו דואג** כתיב דואג וכתיב דויג א"ר יוחנן בתחלה היה הקב"ה יושב ודואג שמא יצא לתרבות רעה, לאחר שיצא זה, אמר ווי כבר יצא - ילקוט שמעוני נביאים, קלא

13 - ולמדנו זה מדואג שהיה ראש לסנהדרין. שנאמר (שמואל-א כא ח) אביר הרועים אשר לשאול - מדרש תהלים, נב

14 - אביה של אמי, ר' חיים יהודה ברגר ז"ל השאיר מחברות עם חידושים על פרשיות התורה, ואמי ע"ה בקשה ממני לפני מותה שהוציא כתבים אלו לאור בחוברות. אך כשעיינתי בחלקם ראיתי שישנם הערות שנכתבו על ידה ואף שאלתי אותה על כך. והיא ענתה לי שאין זה חשוב לה, אלא רק דברי אביה. ולאחר הסתלקותה שמתי לבי לדברים שנכתבו להלן, והיו הם כדבר בעתו מה טוב - וכדרישת שלום מאמא ע"ה, מנוחתה עדן

שו"ת קיץ

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: אני אלמן שגר לבדי ואני מסופק איך להתנהג בהדלקת נרות שבת כשאני מעוניין לקבל את השבת מוקדם?

תשובה: כשמקבלים שבת מוקדם צריך ליזהר להתפלל תפילת מנחה קודם פלג המנחה ותפילת ערבית לאחר פלג המנחה[א], ואכן בבתי הכנסת שמתקיים בהם מניין מוקדם לקבלת שבת מקפידים להתפלל מנחה קודם פלג המנחה.

נמצא אם כן שבעוד שאדם נשוי יכול ללכת לבית הכנסת להתפלל מנחה קודם פלג המנחה ואשתו מדליקה נרות שבת לאחר פלג המנחה, אדם אלמן אינו יכול לעשות כך כמובן, ונצטרך אם כן למצוא לו פתרון איך גם יוכל להתפלל מנחה במניין וגם להדליק נרות שבת לאחר פלג המנחה שהרי לדעת פוסקים רבים לא מקיימים מצוות הדלקת נרות אם מדליקים אותן קודם פלג המנחה[ב].

ושני פתרונות יש לדבר:

א) להקפיד להתפלל 'מנחה גדולה' ואז בביתו ידליק נרות לאחר פלג המנחה, ואז ימהר לבית הכנסת הקרוב לביתו לקבלת שבת (מה שיספיק) ותפילת מעריב.

ב) ללכת לבית הכנסת להתפלל מנחה קודם הפלג כרגיל, ולבקש משכן או כל אחד אחר (יהודי) שאינו מקבל שבת מוקדם, להדליק בביתו (של המקבל שבת מוקדם) לאחר פלג המנחה נרות שבת ובכך מקיים את המצווה ע"י שליח, שהרי מבואר בהלכה[ג] שמותר למי שכבר קיבל עליו את השבת לומר ליהודי שעדיין לא קיבל עליו את השבת לעשות עבורו מלאכה (כמובן שאם כבר שקעה החמה לא מועיל מה שאינו קיבל עליו את השבת וזה פשוט)

א - משנה ברורה סימן רס"ז ס"ק ג'.
ב - עיין רמ"א בסימן רס"ג סעיף ד' ובבה"ל שם ד"ה 'מבעוד'.
ג - שו"ע סימן רס"ג סעיף י"ז.

סיפור לשבת

מנפלאות הבורא

סיפור על השגחה פרטית מופלאה, כפי שסופר מפי הרב חיים זאיד הי"ו: בחור בשם אוריאל - תלמיד בישיבתי חלה ל"ע במחלה הנוראה בראש. הוא נשלח לצרפת לטיפול רפואי - המקום המתמחה ביותר. בסיום הטיפול התגלה שמצבו נשאר בכי רע והטיפול לא הצליח. הרופאים הרימו ידיהם, ואמרו שאין בידם היאך להושיעו, ואין לו אלא לספור ימיו עד למוות. החלטנו שאין בידם של הרופאים לייאש, אלא רק לרפא, וחיפשנו ישועה ממקום אחר. לאחר בירורים, התגלה שיש רופא פרטי בארה"ב עם שיטה ייחודית, שע"י ניתוח מיוחד יכול להציל את חייו של אוריאל. הבעיה היתה שהניתוח עולה בסך של $130,000(!) ולנו אין מאיפה להשיגם. כמו כן רופא פרטי זה צריך חדר בבי"ח לצורך עריכת הניתוח, חדר בבית מלון לשהייה, טיסות לארץ וכו' (הוא מגיע לפציינט). שאלנו את גדולי ישראל מה לעשות, ונמסר לנו שאיננו יכולים להטריח הציבור בסכום כ"כ גדול וע"כ לא נשאר לנו אלא לוותר על התוכנית, ולראות את אוריאל מתייסר בדרך אל המוות. יום למחרת קיבלתי טלפון מאחותו של אוריאל, גב' אבוטבול, והיא מודיעה: ניתן לערוך את הניתוח! שאלתי אותה, כיצד? והיא עונה בפשטות: אני מוכרת את הדירה שלי ובכסף שאקבל , אשלם למנתח.... שאלתי אותה: את בטוחה במה שאת עושה? אולי תשאלי רב? הרי יש לך 6 ילדים קטנים ובעל אברך, ואיפה תגורו? והיא ענתה שהכול בסדר, וסגור מצידה. גב' אבוטבול גרה ברמת בית שמש, באותו יום פרסמה את דירתה למכירה במחיר מוזל של $130,000 כמחיר הניתוח למי שייתן את הכסף במזומן. מיד קפץ קונה על המציאה, והכסף לניתוח- בידיה! בשמענו זאת, קבענו מיד מועד לניתוח עם הפרופסור מארה"ב. נשלחו מישיבתי תלמידים לגיוס תרומות לצורך השכרת החדר בבי"ח, טיסות וכו' - סכום של $30,000. ביום ד'- יום הגעת הרופא ארצה, הייתי בדרכי למסירת שיחה לבנות בצפון הארץ, התקשר אלי תלמידי - יהודה ובפיו שאלה: נהג המונית הלוקח אותם לגייס הכספים מבקש ממנו ומחברו לקחת חבילה ולהעבירה למען מסוים, ורצונו לקבל את אישורי. סירבתי בתוקף. אינני מעונין להסתבך עם חבילות עלומות ומפוקפקות. לאחר כמה דקות, מתקשר אלי יהודה תלמידי שוב: הנהג ממש מתחנן שניקח החבילה. אמרתי לו שיפסיק להטרידני, ואם רוצה שיבוא להיפגש עימי אחרי השיחה שאני עומד למסור בצפון.

המשך בעמוד הבא...

מסרתי השיחה לבנות היקרות, ובצאתי מחדר ההרצאות, רואה אני את תלמידי יהודה, והנהג ממתינים לי בחוץ. ניגשתי לנהג, והבהרתי לו את עמדתי. הנהג - גבי שמו, פתח החבילה – היתה זו מזוודה קטנה שבה היו סכינים ופנסים קטנים ומוזרים. וכך הוא מספר: "היום בבוקר לקחתי משדה התעופה אדם הנראה כעשיר ומכובד. כשיצא מהמונית שכח את המזוודה הקטנה, ולקח עימו רק את מזוודתו הגדולה. שמחתי על המציאה, לא טרחתי להזכיר לו , הלכתי לי לפינה, וחיכיתי לראות את הדולרים המוחבאים בה... אך לאכזבתי, לא מצאתי בה ולו דולר אחד... עכשיו רוצה אני להחזיר המזוודה לאותו האדם שנסע עימי - שפרטיו כתובים על המזוודה..." הבטתי בפרטיו של הנוסע והחוורתי... היה זה פרופסור רייץ - שבא מארה"ב לנתח את אוריאל תלמידי! אמרתי לגבי הנהג: אינני נוגע במזוודה זו, בא ניגש עכשיו למלון ונשאל שם האם אבדה מזוודה כזו, למר רייץ. נסענו, ביקשנו את מר רייץ, כשהזכרנו את המזוודה, הוא ירד מיד ללובי כדי לפגוש אותנו. מר רייץ הרופא היקר, סיפר לנו שבמזוודה זו נמצאים כל כלי הניתוח שהוא צריך ע"מ לנתח את אוריאל, ועלותם בסך של $400,000!, ולא זו בלבד, אלא שאין אפשרות להשיגם כי הוא תכנן והמציא אותם במשך כמה חדשים במעבדותיו... משששמעתי זאת, קישרתי הדברים, ואמרתי לד"ר רייץ: הבט, אתה הולך לנתח את תלמידי – אוריאל, והיכן נמצאה מזוודתך? במונית שבה נסעו תלמידי כדי לאסוף כסף בשבילך! והם אלה שיצרו עימי קשר למצוא אותך, והמזוודה שלך חזרה אליך על ידינו - הדואגים לאוריאל, האין זו השגחה מופלאה? והאם הינך יודע שבשביל לשלם לך ישנה אישה שמכרה את ביתה, ואין לה ולילדיה בית לגור? ד"ר רייץ עיכל את הדברים, שתק למשך כמה דקות, ואז חשק שפתיו ואמר: אינני לוקח כסף עבור ניתוחו של אוריאל!!! היינו המומים. שד"ר רייץ יוותר על $130,000? זה היה בגדר חלום... באותו שבוע נכנס אוריאל לניתוח ע"י ד"ר רייץ. ליבנו פעם, ותפילותינו בקעו רקיעים. למחרת התבשרנו שהניתוח הצליח!!! ואוריאל בריא לחלוטין! גב' אבוטבול, אחותו היקרה של אוריאל, היתה צריכה לפנות את דירתה לקונה. ע"פ החוזה. היה עליה לחפש דירה חילופית. וכך ישבה עם בעלה, כדת מה לעשות, ואמרה: אתה יודע, אם כבר אנחנו מחפשים דירה חדשה, אולי נחפש דירה בירושלים. כל חיי חלמתי לגור שם...." "מה ירושלים?"- עונה בעלה, "יש לך מושג מה המחירים שם כיום?, הרי ה-$130,000 שיש לך מספיקים אולי למחסן בירושלים... לא לדירה! גב' אבוטבול לא השתכנעה, נסעה לחברתה המתגוררת בי-ם ובקשה ממנה: תסייעי לי למצוא דירה... חברתה לקחה אותה למתווך בשכונת קריית משה, והמתווך צחק בפניה ואמר: ב-$130,000 תוכלי לקנות כאן לחם וחלב, לא דירה! יצאה גב' אבוטבול והחלה להסתכל סביבה, לפתע צדה עינה מודעה על מכירת דירה, שנתלתה בדירה בבניין ממולה. בלי לחשוב פעמיים, עלתה לדירה זו ונקשה על הדלת. הדלת נפתחה בידי גברת מופתעת. "זה בקשר למודעה"- התנצלה והוכנסה לראות הדירה. הדירה היתה מטופחת, יפה וגדולה – 5 חדרים. "כמה אתם דורשים עליה?" שאלה , אך הגברת אומרת: "קראתי לבעלי והוא יגיע ויסכם איתך על מחיר" ."אך יש לי בעיה, אני מוגבלת מאד במחיר"- עונה לעומתה גב' אבוטבול, אך היא בשלה: "כשיבוא בעלי תדברי עימו והוא יתגמש איתך"... בעל הדירה הגיע והחל לספר בשבח הדירה, כווני אויר וכו', "כמה אתה רוצה עליה?"- שואלת גב' אבוטבול "310,000$"- עונה בעל הדירה. "אך יש לי רק $130,000"...- משיבה. "מה? אז למה קראתם לי? חשבתי שמדובר בלקוחה רצינית"...כעס לעומתה. גב' אבוטבול ניסתה להסביר "תבין, היתה לי דירה ברמת בית שמש , ומכרתי אותה בשביל הוצאות ניתוח לאחי, בסוף בנס חזר אלינו הכסף ואני רוצה למצוא דירה בירושלים שאני כ"כ אוהבת." מה אמרת? ניתוח לאחיך? האם קוראים לך במקרה גב' אבוטבול???"- שואל בעל הדירה. כן - עונה היא בשקט. אני הוא הנהג - גבי - שאצלי היתה המזוודה של ד"ר רייץ..!!!! וואו אני לא מאמין שאחותו המיוחדת של אוריאל נמצאת בביתי, ועוד רוצה לקנות את הדירה שלי...! גבי הנהג- בעל הדירה-התקשר אלי(הרב) מיד ואמר לי: תראה ,אני מוכר את הדירה שלי מפני שקיבלתי בירושה מאימי ע"ה וילה בישוב שקט, והנני רוצה לעבור לשם. מתחשק לי למכור לגב' אבוטבול היקרה את הדירה ב-$130,000.... מה אעשה? אמרתי לו: אינך מוכר לה את הדירה! אנו ניסע מחר לרבי דוד אבוחצירא ונשאל לפיו. יום למחרת , כבר היינו בנהריה אצל רבי דוד וכך אמר: תמכור לגב' אבוטבול הדירה, ותזכה אתה ואשתך לאריכות ימים ושנים! וזהו סוף הסיפור.... זכתה גב' אבוטבול בזכות של הצלת חיי אחיה אוריאל, וקבלה דירה מעולה בירושלים עיר הקודש, והכל בהשגחה פרטית וניסית שלא תאומן!!!! הסיפור הינו סיפור אמיתי. התקיימה מסיבת הודיה לה' בצרפת על הצלת אוריאל ממוות, והרב זאיד השתתף בה . אמר רבי דוד אבוחצירא שליט"א על סיפור זה, שהוא אחד מסיפורי ההשגחה הפרטית הגדולים שנתקל בו בעשור האחרון. ■

שביבים / שאול שיף

כשיש אהבה בלב

{מיומנו של המשגיח דישיבת קמניץ, הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל. הנה שיחה שנשא לפני כ-30 שנה בפני תלמידי הישיבה על ענייני בין אדם לחברו.}

אני רוצה לספר לכם סיפור, שהייתי שותף לו וראיתי אותו מול עיני, וממנו נלמד גם על הנושא הזה של לראות את מעלת הזולת ולחשוב על הזולת. אני הייתי מתפלל שחרית של שבת במניין של סבא שלי, הגאון רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל, שהתגורר באחרית ימיו בירושלים עיר הקודש. הסבא היה מתפלל שחרית כוותיקין עם הנץ החמה. אחר התפילה היינו עושים קידוש, אוכלים 'מזונות' ויושבים ללמוד מספר שעות. את סעודת השבת היינו סועדים רק כעבור שעות, בזמן שרוב בני האדם כבר אכלו את סעודת השבת שלהם. באותה תקופה כבר הייתי מגיד שיעור בקמניץ, ואחד מתלמידי, נער שמלאו לו 13 שנים, ביקש ממני שאבוא להשתתף בקידוש שייערך בבית הכנסת שלהם לרגל שמחת בר המצווה שלו. באותה שבת צעדתי לבית הכנסת שלהם, וכשעברתי ליד כיכר הדוידקה, ברח' הנביאים, ראיתי את דמותו ההדורה של הצדיק רבי אריה לוין זצ"ל. רבי אריה קידם את פני בברכת 'גוט שבת', והשבתי לו גם אני בברכה דומה. שאל אותי רבי אריה להיכן מועדות פני, וכשאמרתי לו שאני הולך לבר המצווה של תלמידי בבית כנסת פלוני, אורו פניו. התברר שגם הוא צועד לאותה שמחה בדיוק, וכך זכיתי להתלוות אליו בדרך. היתה זו שבת קיצית, כחום היום, הרחוב היה ריק מאדם, כולם ספונים בבתיהם בגלל החום העז, והנה מגיע מולנו אדם שהיה נראה לי במבט ראשון כמו קיבוצניק, חולצה ומכנסיים קצרים, שרירים בולטים מכל עבר, הוא היה נראה גבר אלים, ובפיו היתה תחובה... סיגריה, רחמנא ליצלן. הדבר הראשון שעליו חשבתי כשראיתי את המחזה הזה, היה על עצמי... את חטאי אני מזכיר.

חשבתי על עצמי, קיוויתי מאוד מאוד שרבי אריה לוין לא יאמר לו מילה על חילול השבת המזעזע הזה, וזאת מהסיבה שחששתי שאדם בעל מראה אלים כזה, עלול להתברר כאיש אלים באמת, והוא הרי לא יכה את רבי אריה שהיה יהודי מבוגר, סביר להניח שהוא יטעים אותי מנחת זרועו, כנקמה על כך שפגענו בכבודו. והנה כשהתקרבנו אליו מעט, אירע מה שחששתי מפניו. רבי אריה הבחין בו, ופנה אליו בבקשה שיניח את הסיגריה מידו, כי אסור לעשן בשבת. התקצף האיש, ופניו האדימו מחרון אף, ואני חששתי מאוד שהשלב הבא של מה שחזיתי מראש, עומד להתרחש בקרוב ממש... כבר התחלתי לחכך בדעתי בשאלה הלכתית סבוכה מאוד: האם מותר לומר וידוי בשבת, במצב של ספק סכנת נפשות... אבל האיש הזה שלט ברוחו ואמר לרבי אריה לוין: 'תחשוב שאני גוי ותניח לי. אני גוי ואני מעשן בשבת, אתה יכול להמשיך בדרכך'. רבי אריה נחרד למשמע המילים הללו, והתחנן לאיש בכל לשון של בקשה: 'חס וחלילה, אל תגיד ככה על עצמך. אתה לא גוי, אתה אח שלי ואני אוהב אותך כמו שאוהבים אח. אתה חושב שזה מפריע לי באופן אישי שאתה מעשן בשבת? לא, מצדי זה בסדר גמור, אבל לקדוש ברוך הוא זה מפריע, הוא ביקש שלא נעשן, ואני דואג לך, אני יודע שמענישים על כך בחומרה רבה בשמים, ואני לא רוצה שתקבל כזה עונש נורא ואיום, לכן אני מבקש ממך שתפסיק לעשן!'. לפתע ראיתי לנגד עיני פלא עצום. המבע הכעוס והזועף של האיש נעלם כלא היה. הוא הפך רך כחמאה. האש שהיתה בעיניים שלו לפני רגע, נעלמה לה. "כבוד הרב", הוא אמר לרבי אריה זצ"ל, "אני פה בירושלים כבר 03 שנה מחלל שבתות. אלפי אנשים צעקו עלי 'שבת' וגידפו אותי, מעולם לא חשבתי אפילו לרגע להתייחס אליהם. אבל הפעם זה שונה, אני מרגיש שאתה באמת רוצה בטובתי, ולכן אני לא יכול להתעלם מהבקשה שלך. אני לא יכול להבטיח שאני אתחיל לשמור שבת, אבל אני כן מבטיח לך שאת השבת הזאת אשמור מעתה ועד סופה, רק תגיד לי מתי יוצאת שבת, כי אני רוצה לעשן את הסיגריה הבאה מיד בצאתה". היהודי רצה לכבות את הסיגריה, אבל רבי אריה עצר אותו ואמר לו: "גם לכבות אסור בשבת, תניח את הסיגריה בצד, והיא תכבה מעצמה". באותם רגעים ראיתי מה נקרא להוכיח את השני בצורה נכונה. כשיש אהבה בלב, כשמדברים מתוך אהבה ואכפתיות לזולת, כשאתה חושב על השני ודואג לו, אפילו אם תגיד לו דברי תוכחה הוא ישמע ויקבל. עוד לא שמענו על יהודי ששיפר את דרכיו, כי מישהו גידף אותו או יידה בו אבנים, רק בדרך של אהבה ואכפתיות.

תפילה בחברת בעל מידות נעלות

לפני כארבעים שנה (אייר תשי"ג) היה הספד גדול בישיבת מיר ליהודי צדיק בשם רבי צבי גינואר זצ"ל הי"ד, שהיה תלמידו של הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, בישיבת ליקווד. הוא התגורר בשכונת קריית משה בירושלים, לאחר שעלה לארץ יחד עם רעייתו וילדיו, ונהרג ל"ע באחד הפיגועים שביצעו המסתננים (ה'פדאיון') הערבים ימ"ש, בעודו שוקד על תלמודו. זכורני שנשאו שם דברים גם מורי ורבי הגאון רבי אליהו לופיאן, המשגיח הגאון רבי חצק'ל לווינשטיין וראש הישיבה הגאון רבי חיים שמואלביץ זכר צדיקים לברכה. אחד משלושתם, איני מצליח להיזכר מי מהם, הביא עמו את היומן של רבי צבי הי"ד, והקריא מתוכו כמה קטעים, שמהם ניתן היה לראות עד כמה היתה גדולה מעלתו ב'בין אדם לחבירו' וב'בין אדם למקום'. ביומן הוא היה כותב כל יום במה נכשל, אם נכשל חלילה, ואיך הוא תיקן או איך הוא מתכוון לתקן את מה שנכשל בו, כדי שלא יחזור על עצמו שוב. וכך כתב רבי צבי הי"ד (ציטוט לא מדויק): "הלכתי היום ברח' יפו, בסביבת רח' קינג ג'ורג', ויהודי אחד שאני מכיר, החל לגעור בי ולצעוק עלי ברחובה של עיר, וביזה אותי ברבים. היה זה בשעה ארבע וחצי אחר הצהרים, וקהל רב התאסף מסביב לשמוע את החרפות והגידופים, ואנשים רבים שראו שהוא צועק מדם לבו, הסכימו שבוודאי נכונים דבריו, ושאני לא בסדר." "לא עניתי לו כלום", ממשיך רבי צבי לספר ליומן את קורותיו המסעירים, "ואחרי עשר דקות, כשמסביב כבר עמדו מאות אנשים ושמעו את החירופים והגידופים, הוא פנה והלך. תיכף ומיד אמרתי שאני מוחל לו בכל לבי, ושבתי הביתה."

"אבל כעת, למרות שמחלתי לו לכאורה בלב שלם, אני עדיין מרגיש שיש בליבי תרעומת עליו, וחוששני שאכשל בלאו של 'לא תשנא את אחיך בלבבך', ומאחר ומחלתי לו על מעשיו, אין לי זכות להחזיק בתרעומת עליו בלי שום סיבה, שהרי על מעשיו מחלתי ועל מה אני

מתרעם אם כן? לכן אני חושב שאני צריך לחפש דרכים כדי לבחון כיצד אוכל להיפטר מהתרעומת הזאת, ולמחוק את הרושם שלה מליבי".

בהמשך החליט רבי צבי הי"ד, לכתוב מדי יום שתי מעלות שהוא מצא באותו אדם שבייש אותו כל כך, במשך שלושים יום ברציפות, כל יום שתי מעלות חדשות שאותן לא כתב עד כה. וכך, במשך חודש שלם הוא העסיק את עצמו כל יום במחשבה, איזו עוד מעלה יש ליהודי הזה, איזה עוד דבר טוב אפשר ללמוד, שלושים יום ברציפות, הוא מצא לא פחות מ-60 מעלות שלדעתו היו באותו יהודי שבייש אותו, ולאחר היום ה-30 כתב רבי צבי: "מאחר והגעתי למסקנה שהוא איש כל כך טוב וכל כך מיוחד שיש לו כל כך הרבה מעלות, אין זאת אלא שאכן אמת היה הדבר, והוא צדק בכל מה שאמר עלי, כי אדם בר מעלה שכזה, לא ייבייש סתם אדם ברחוב אם לא יהיה בטוח שאכן כך ראוי לנהוג, ושהדברים שהוא מטיח בזולתו הם נכונים ומדויקים, ואם צדקו דבריו, איך אוכל להתרעם על כך שאמר את האמת, ועשה זאת עם כוונה טובה?". הקטעים הללו שהוקראו מתוך היומן של רבי צבי הי"ד, עשו רושם גדול, גם קודם לכן העריכו אותו כיהודי תלמיד חכם ירא ושלם, אבל עכשיו הבינו שמדובר בצדיק קדוש וטהור, ולמפרע התברר מה הסתתר מאחורי סיפור שאירע שנים קודם לכן, כשעוד היה בחור בישיבת לייקווד, תלמיד אצל רבי אהרן קוטלר. מספרים שפעם הגיע רבי אהרן לליקווד יומיים לפני ראש השנה, הוא שם לב שר' צבי, שאז עוד היה בחור בישיבה, נעדר, ושאל היכן הוא. השיבו לו שאביו של ר' צבי התקשר אליו לפני כמה ימים, וביקש שיחזור הביתה לראש השנה, והוא אכן עשה כמצוות אביו ונסע. רבי אהרן מיהר להתקשר לאביו של ר' צבי, וביקש ממנו בכל לשון של בקשה, שישלח אותו בחזרה לישיבה לראש השנה. הוא התחייב לשלם את כל הוצאות הנסיעה ממדינת אורגון ועד לייקווד שבניו ג'רזי, ובלבד שר' צבי ישהה בישיבה בראש השנה. אף אחד לא הבין אז למה חשוב כל כך לרבי אהרן שר' צבי יהיה בליקווד, אבל כשהתברר כמה היתה גדולה מעלתו של רבי צבי, הבינו כולם שר' אהרן רצה להתפלל אתו בראש השנה, כי ידוע שמשתדלים להתפלל עם אדם גדול וצדיק בימים הנוראים. יהודי שמגיע לכאלו מעלות של חיפוש מעלות אצל מי שביזה והשפיל אותו בצורה נוראה שכזאת, הוא אכן איש רם מעלה וכדאי מאוד להתפלל עם אחד כזה בימים הנוראים.

■ השפעה רעה על תפילין...

בספר "נפלאותיך אשיחה" מובא הסיפור הבא: בני המשפחה נערכו בהתרגשות לקראת בר המצוה לבנם. הנער החל להניח תפלין ונערכה לו סעודת מצוה מכובדת. והנה, מיד לאחר בר המצוה, החלה אצל הנער תופעה חדשה: הוא החל לגלות ענין בשירים לועזיים! מעולם לא התעניין במוזיקה שכזו, מה קרה פתאום? מהיכן זה צץ? המשיכה החדשה והמוזרה שלו למוזיקה גויים, השליכה גם על מצבו הרוחני שהלך והתדרדר. בצר לו, נגש אבי הנער לרבי חיים קנייבסקי זצ"ל, ותינה בפניו את צרתו. רבי חיים אמר לו: "גש אל הסופר שכתב לבנך את התפילין". האב הלך אל סופר הסת"ם ואמר לו: "רבי חיים שלח אותי אליך". התעלומה היתה גדולה. מה הקשר בין סופר הסת"ם לתחביבו החדש והמוזר של הנער?! הם החלו לחשב מתי הוזמנו התפילין עבורו, ואז החל הסופר לרעוד בכל גופו: "אני יודע למה התכוון רבי חיים"... והוא סיפר: "היה זה במבצע 'צוק איתן'. גרתי אז באשדוד, טילים התעופפו מעזה לכוון אשדוד. הייתי עסוק בכתיבת פרשיות התפלין לנער בר המצוה, ובקצה החדר היה מונח מכשיר רדיו שפעל בעוצמת קול נמוכה, רק כדי להיות מעודכן ולשמע את ההתרעות של 'צבע אדם'. בין התרעה להתרעה נשמעה ברקע מוזיקה לועזית. המוזיקה הזאת, כמובן, זרה לי ולא שמתי לב אליה כלל. אבל בפועל היא נשמעה ברקע בזמן הכתיבה"... אל התפילין הללו חדרה ההשפעה הרעה של המוזיקה הזו! מה הפלא שהילד שהניח את התפלין נמשך אליה... הנער קיבל תפילין חילופיות, ובבת אחת נעלם ה'תחביב' המוזר כלא היה!

(שש באמרתך)

■ הנערה שהסכימה לוותר

רחל שיף הייתה נערה בווינה לפני כ-130 שנה. רחל התברכה בקול מופלא שנודע בקהילה החרדית והתגלגל לאוזנו של סוכן זמרים באופרה של ווינה. אותו סוכן צד כישרונות צעירים ומצא הזדמנות להתגנב לאירוע נשי ולהתרשם מקולה. הוא יצא מכליו לשמע ילדת הפלא ופגש אותה בחשאי. הוא הציע לה לעלות אל בימת האופרה הווינאית, ההיכל שהעלה את הכישרונות הגדולים באירופה.

רחל נקרעה: מצד אחד שכר, תהילה, וכל מה שצעירה יכולה לבקש. מצד שני, ההתערות בחברה הגבוהה הובילה לקץ החיים היהודיים. האנטישמיות הכריחה רבים מיהודי התקופה להתנצר, במטרה להצליח בעולם החדש ורחל לא ידעה מנוח. היא ידעה כמה מסוכן ללכת, אבל יותר קשה היה לוותר.

היא פנתה אל האדמו"ר אברהם יהושע השיל מקופישטניץ שהתגורר בווינה. האדמו"ר שאל ברגישות: "בתי, למה את רוצה להצטרף לאופרה?! כסף? פרסום? הכרה?". היא ענתה שזה לא הכסף, יש לה הכל, אבל ההזדמנות להתפרסם ולזכות בתהילה קורצת לה. כולם יכירו את שמה. האדמו"ר חשב ואמר: "ואם אבטיח לך ילד ששמו יתפרסם בכל העולם היהודי ויעניק לך נחת נצחי בעולם הזה ובעולם הבא - תסכימי לוותר?!". רחל שיף ניגבה את דמעותיה והסכימה.

היא התחתנה עם יהודי בשם יוסף צבי ווזנר ונולד להם בן בשם שמואל ווזנר. יד נעלמה שמרה עליו. רגע לפני המלחמה, הייתה לו סייעתא דשמיא לעלות עם רעייתו על אנייה לארץ ישראל ולברוח מיבשת האש והכבשן. כשהגיעה האונייה לחופי הארץ, נגמר לה הדלק ושמואל ורעייתו קפצו למים והגיעו בשחייה לחוף נתניה. כאן זרחה שמשו והוא הפך להיות "הרב שמואל וואזנר", שלא היה יהודי דתי שלא הכיר את שמו. סדרת ספריו "שבט הלוי" החשיבה אותו לפוסק הדור והוא האריך ימים עד גיל 101, כשמאה אלף איש מלווים אותו בדרכו האחרונה.

מספרים כי הרב דן סגל שאל את הרב ווזנר האם הסיפור אודות אמו נכון? הרב השיב כי אמו לא סיפרה לו את הסיפור, 'אבל כשעזבתי את הבית כדי ללמוד בישיבת חכמי לובלין, אימא הניחה יד על כתפי ואמרה: תתמיד בכל כוחותיך, כי לעולם לא תדע מה שילמתי עבור התורה שלך".

■ אבא ניגש אל הקופה...

הנה סיפור מרטיט (מתוך הספר אל תחטאו בילד, הרב יחיאל יעקובסון): "אבא שלי היה סייד פשוט. הוא לא הבין בגידול ילדים ולא ידע לחנך. הוא לא ידע לקרוא עברית ובקושי הצליח להתפלל.

הוא לא לימד אותי תורה, לא חינך לערכים ולא הדריך איך להתמודד עם אתגרי-החיים. אבא היה שורד שואה, ואילו אני רב קהילה, איש חינוך, ר"מ בישיבה, אבל אני כל כולי רק בן של אבא שלי.

"קופת צדקה הייתה בביתנו, קופסת פח ישנה ועלובה, שהייתה תלויה מול דלת הכניסה. מדי ערב, כשחזר הביתה מותש מעמל יומו, היה ניגש אבא אל הקופה, מתבונן בה בריכוז ובשתיקה, אחר כך מכניס ידו אל כיסו ושולף שלוש מטבעות קטנות. אבא היה בורר מטבע אחת, מביט בה בעיון עמוק ולאחר מכן משלשל אותה אל קופת הצדקה. אבא היה עוצם עיניו ולוחש: "תודה שנתת לי בן". שוב היה לוקח מטבע נוספת ובאותה רצינות עמוקה היה מוסיף: "תודה שנתת לי בן שמברך ומתפלל". לבסוף היה משלשל מטבע שלישית: "רק בקשה אחת לי, שהבן שלי ימשיך לברך ולהתפלל, יותר אני לא צריך כלום". כך מדי ערב וערב, לאורך עשרות שנים.

השנים נקפו וזכיתי להקים בית. חלפו שמונה שנים של בכי ותפילה והשתדלויות רפואיות, עד שזכיתי ונולד לי בן. ברגע שהתבשרתי על הלידה, קפצתי ממקומי. לא על מנת לבשר לאיש כי לא ראיתי איש. שטוף דמע והלום שמחה, התחלתי לרוץ. הגעתי אל בית אבא ונעמדתי מול הקופה, כשהדמעות על לחיי פתחתי את אגרופי הקמוץ והוצאתי פרוטה ראשונה מבין השלוש: "תודה שנתת לי בן..." לפתע הרמתי ראשי ומישהו עמד לידי. אבא היה שם וגם הוא החזיק שלוש פרוטות. זהו, זו הירושה שנותרה לי, אוצר גדול מכסף וזהב: הקופה שליוותה אותי אז ומלווה אותי עד עולם.

כאשר יהודי עושה למען הקהילה...

הנה סיפור ממקד חיים: הרב נחמן ברנהרד כיהן כרב הקהילה בויצ'יטה, קנזס. כאשר ילדיו גדלו, הוא דאג לחינוכם והחליט לשוב לניו יורק הגדולה. הוא התלבט בין כמה אפשרויות להמשך דרכו בניו יורק: לשקוע בלימוד תורה אישי, לפתח קריירה חינוכית, או הצעה שלישית: להתמנות לרב קהילה בדרום אפריקה הרחוקה. הוא החליט להתייעץ עם הרבי מלובביץ' .

"נכנסתי לרבי בחצות הלילה והצגתי את התלבטויותיי במשך שעתיים. הרבי ענה לי במשפט שלא אשכח כל חיי: "משתוללת שריפה בחיים היהודיים וכל מי שבכוחו לסייע בכיבוי השריפה חייב לעשות זאת. אין לך זכות להסתגר ולהתמקד בצמיחה האישית שלך, ואם אלוקים העניק לך יכולת להיות מנהיג קהילה, זו חובתך לעשות זאת". "אוכל להתמנות למורה בניו יורק", טענתי, והרבי ענה: "כיצד אתה משווה זאת להשפעה על ניהול קהילה ומאות משפחות ביוהנסבורג?". ניסיתי להצטדק שעזבתי את ויצ'יטה בגלל החינוך של ילדיי המתבגרים, ואיך אוכל להרחיק עד דרום אפריקה?. הרבי השיב: "כאשר יהודי עושה למען הקהילה, הוא זוכה לקבל ברכה מהשמיים לנחת מילדיו".

"לא וויתרתי וציטטתי פסוק משיר השירים: "שָׂמוּנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי". זה יהיה חוסר אחריות מצדי ללכת לשמור על כרמים של אחרים, בזמן שאני מזניח את שלי עצמי. הרבי ענה במשפט למופת: "זה 'כרמי שלי'! הקהילה היהודית כולה היא הכרם הפרטי והאחריות שלך".

"נסענו ליוהנסבורג והתמניתי לרב קהילת אוקספורד, הגדולה בקהילות דרום אפריקה. כעבור עשר שנים הרגשתי שסיימתי את העבודה. הקהילה גדלה, הקמתי את קומפלקס החינוך "האקדמיה לתורה" שכלל גני ילדים, בית ספר יסודי ותיכון, והגיע הזמן להגשים את חלום חיי ולעלות לישראל.

"נסעתי לניו יורק וסיפרתי לרבי. בתגובה השקיע שעה וחצי לשכנע אותי לא לנטוש את בני הקהילה. "מאה אלף יהודים נתונים בידיך, אינך רשאי לעזבם!. הם שלך ונתונים לאחריותך". בגילוי לב אמר: "האם אני איני רוצה לגור סמוך למקומות הקדושים בארץ?! אבל מוטלת עלינו אחריות לקהילות שלנו". הייתי מאוכזב והגבתי בעגמומיות: "ארץ ישראל חומקת ממני". "אז סע לביקור ואני אממן לך כרטיס נסיעה", אמר הרבי. לאחר שחזרתי הביתה, קיבלתי טלפון מיהודי אמיד מדרום אפריקה שרצה לבקר את הרבי בניו יורק וביקש שאתלווה אליו כשכל ההוצאות על חשבונו. בדרך עצרנו לנחיתת ביניים בארץ למסע בלתי נשכח. אכן, שמעתי לעצתו של הרבי וכיהנתי למעלה משלושים שנה כרב קהילת אוקספורד.

[הרב שניאור אשכנזי]

מאזהרות התלמוד

בשנת תשמ"ג נכנסתי אל מרן הגאון הצדיק רבי ישראל יעקב קנייבסקי {הסטייפלר} זצוק"ל, והעליתי בפניו כדלקמן : אומר אני שיעור לפני חבורת אנשים מלומדים ואבקש לדעת האם מותר לומר להם את ההסבר הבא בדברי הגמ' בבא בתרא ט"ז.:

הַרְבֵּה טִיפִּין בָּרָאתִי בָּעָבִים וְכָל טִיפָּה וְטִיפָּה בָּרָאתִי לָהּ דְּפוּס בִּפְנֵי עַצְמָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהוּ שְׁתֵּי טִיפִּין יוֹצְאוֹת מִדְּפוּס אֶחָד, שֶׁאִלְמָלֵי שְׁתֵּי טִיפִּין יוֹצְאוֹת מִדְּפוּס אֶחָד מְטַשְׁטְשׁוֹת אֶת הָאָרֶץ וְאֵינָהּ מוֹצִיאָה פֵּירוֹת. ואמרתי כי אפשר שכאן נרמז הדבר שהיום ידוע כי אם שני טיפות הכי קטנות שיש (שני פרוטונים) יתנגשו זה בזה (שתי טיפין יוצאות ממקור אחד - היינו שנתחברו זה לזה) הרי הן מטשטשות את הארץ. וזה מה שקורה ח"ו כאשר באופן לא טבעי מחברים :"שתי טיפות" ונוצרת מה שנקרא היום "פצצת מימן" - ובגמ' שם למדנו כי מעולם לא קורה בעולמנו שיתחברו "שתי הטיפות" מעצמן, כי אילו היה קורה כך מפעם לפעם - היה העולם מיטשטש והולך. והעזתי פניי לשאול את מרן האם מותר לומר כך להבין דברי חז"ל . ומרן זצ"ל העלה חיוך על שפתיו ואמר לי - מותר!

[חיים מיכאל/ לונדון]

השפעת המועדות

/ הרב שמעון ממן שליט"א

"יום הכיפורים הוא מקרא קודש יהיה לכם ועיניתם את נפשותיכם... וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה, כי יום כיפורים הוא לכפר עליכם לפני ה' אלוקיכם". לכאורה יש להקשות מדוע חזרה התורה לכתוב שוב "כי יום כיפורים הוא לכפר..." הרי כבר אמרה לפני כן "יום הכיפורים הוא" דהיינו יום המיועד לכפרת עוונות? ואם רצתה התורה לפרט, שבו ביום מתכפרים בני ישראל מחטאתם, היה לה להסמיך ולכתוב "יום כיפורים הוא לכפר עליכם לפני ה' אלוקיכם"?

ונראה שהרגיש בזה רבנו אור החיים הקדוש וכתב , שבאה התורה לבאר מה הטעם שלא תעשו מלאכה ביום הכיפורים, כי עיצומו של יום מכפר, ואינו מן הראוי שהבא להתכפר יהיה עסוק בדבר אחר. ולכן סיים הכתוב "לפני ה' אלוקיכם", כלומר כיון שהכפרה היא לפני ה' צריך להימנע מכל מלאכה, כדי שיהיה הלב פנוי לכפרת העוונות ולה' המכפר עוונותינו. וכיוצא בזה ראינו לענין ברכת כהנים, שאין לעם לומר פסוקים בשעת הברכה, מהטעם כלום יש עבד שמברכים אותו ואינו מאזין.

ומוסיף רבנו דבר נפלא, בביאור מאמר חז"ל על יום הכיפורים, שעיצומו של יום מכפר. דהיינו שהשי"ת השפיע אור מיוחד ביום הכיפורים, שיועיל לטהר את בני ישראל מכל עוונותיהם. וכן בכל תקופה של המועדות, יש הארה מיוחדת לכל מועד ומועד. והתפילה שלנו היא "והשיאנו ה"א את ברכת מועדיך...", שנקבל הארה רוחנית לכל השנה כולה מאותן הארות של המועדות. וכפי שאנחנו נכין את עצמנו לקבלת ההארה, ע"י ניתוק מן המלאכות דהיינו מן תאוות הקשורות לגוף האדם, כן נזכה לקבל מן ההארות של המועדות.

אל ישאל צרכיו בלשון ארמית

בגמרא: לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמית דאמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו לפי שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי (סוטה לג, א).

כתב רבינו יהודה בר יקר בפירוש התפילות (עמוד כ) שאין לומר יקום פורקן או מחי ומסי אלא בצבור, אבל ביחיד לא, שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי.

כיוצא בזה כתב הגאון מהר"א הלוי אבי השל"ה (עמק ברכה דינים לימי הסליחות סי' נט) שיחיד לא יאמר הבקשות בלשון ארמי כמו מחי ומסי ומרן דבשמיא. משום שאמרו חז"ל השואל צרכיו בלשון ארמית אין מלאכי השרת נזקקין לו.

אולם בשו"ת תורה לשמה (סי' מט) כתב שאין היחיד נמנע מלומר בסליחות רחמנא, והתפילות בארמית שאומרים באמצע הסליחות, ואע"ג שבסוגיין קיי"ל שאין היחיד שואל צרכיו בלשון ארמי, טעם הדבר הוא משום שהיחיד השואל צרכיו בארמית, חושב עצמו שאינו צריך לסיוע מלאכי השרת, ופוקדים עוונותיו, על דרך שאמרו (ר"ה טז:) ג' מזכירים עוונותיו של אדם, אבל בסליחות שאומר כמה בקשות בלשון הקודש, וכולל עמהם גם רחמנא וקודם זה ואחר זה אומר בלשון הקודש, זה מותר, אך מה שאומרים בסוף הסליחות מרנא דבשמיא ומחי ומסי ידלג.

ובמשנה ברורה (סי' תקפא סק"ד) כתב שאותם הבקשות שהן בלשון תרגום כגון מחי ומסי וכו' ומרן די בשמיא וכו' לא יאמר כשאין שם מנין עשרה.

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net